

Konspekt szkolenia pt. „Ratowanie strażaków przez strażaków”

Witold Nocoń
egsr_przyszowice@o2.pl

Prowadzący: dh. dr inż. Witold Nocoń (OSP w Przyszowicach, woj. Śląskie)

Tematyka: Metody, taktyka i strategia ratowania strażaków pracujących w strefie niebezpiecznej podczas pożarów wewnętrznych.

Cel: Przedstawienie tematyki ratowania strażaków przez strażaków podczas wewnętrznych działań gaśniczych, demonstracja wybranych technik ratowniczych oraz omówienie taktyki i strategii ratowania strażaków.

Sposób prowadzenia szkolenia:

Część teoretyczna: wykład wspomagany prezentacją multimedialną.

Część praktyczna: odbywa się w dowolnym pomieszczeniu (świetlicy, sali wykładowej) zapewniającym odpowiednią powierzchnię do ćwiczeń z „osobą nieprzytomną”. Część dotycząca ewakuacji poszkodowanego po schodach wymaga klatki schodowej. Część praktyczna szkolenia polega na demonstracji poszczególnych technik przez prowadzącego z ewentualnym przećwiczeniem tych metod przez wybranych strażaków.

Część 1: Wstęp teoretyczny. (około 30-45 minut)

Tematyka:

- Omówienie pojęcia „grupa szybkiego reagowania” w odniesieniu do polskiego pożarnictwa,
  - grupy szybkiego reagowania nie działają na zasadzie grup specjalistycznych,
  - grupa szybkiego reagowania nie jest odwozem operacyjnym,
  - każdy strażak powinien być wyszkolony w tej tematyce; każdy strażak może znaleźć się w sytuacji konieczności udzielenia pomocy koledze.
- Powody, dla których ratowanie strażaków wymaga innych metod i technik niż ratowanie osoby cywilnej,
  - uszkodzony strażak może być: przywalony, unieruchomiony, zagubiony, w zadymieniu, a mimo tego przeżyje,
  - ratowanie strażaka odbywać się będzie w znacznie trudniejszych warunkach niż w przypadku ratowania osoby cywilnej,
  - wymagać będzie niestandardowych technik, działania w znacznym niebezpieczeństwie, podejmowania zwiększonego ryzyka,
  - ratowania strażaków nie można się nauczyć w praktyce; doświadczenie zdobyte podczas służby może nie wystarczyć; takie sytuacje zdarzają się zbyt rzadko,
  - jedynym wyjściem jest szkolenie i regularne ćwiczenia.
  - Przykład: Phoenix, USA, 14 marca 2001.
- Czas jako czynnik krytyczny – potrzeba szybkiego i zrozumiałego wzywania pomocy,
  - Przykład: Kpt. Mike Milam (Seattle, USA),
  - procedura wzywania pomocy przez strażaka znajdującego się w niebezpieczeństwie.
- Potrzeby uszkodzonego strażaka w strefie niebezpiecznej
  - powietrze
  - woda
  - łączność
  - wyniesienie
- Ogólny plan akcji ratunkowej ("działania modelowe") - wstęp do części demonstracyjnej szkolenia
  - poszukiwanie uszkodzonego strażaka
  - pomoc uszkodzonym strażakom w strefie niebezpiecznej
  - ewakuacja uszkodzonego strażaka w różnych warunkach
- Taktyka i strategia grup szybkiego reagowania.
- Podsumowanie

Potrzeby sprzęt:

- projektor multimedialny z ekranem
- komputer przenośny (**zapewnia prowadzący**)

Część 2: Demonstracja praktyczna (około 90-120 minut)

1. Poszukiwanie uszkodzonego strażaka w strefie niebezpiecznej z użyciem linki (omówienie i dyskusja; bez ćwiczenia)

1. Przystosowanie linki ZL-20 (ZL-30) do przeszukania; przygotowanie linki (przed akcją).
2. Przeszukiwanie z linką (technika asekuracji).
3. Przeszukanie z więcej niż jedną linką.
4. Przeszukanie grupowe.

2. Pomoc uszkodzonemu strażakowi w strefie niebezpiecznej

Założenia:

1. Omawiane czynności dotyczą sytuacji, w której zaistniała potrzeba wysłania do strefy niebezpiecznej roty z zadaniem odnalezienia, udzielenia pomocy i ewakuacji uszkodzonego strażaka
2. Zakładamy, że jest to rota asekuracyjna, która wcześniej miała czas na przygotowanie się do wejścia właśnie w tym celu
3. Zakładamy, że rota posiada odpowiedni sprzęt
4. Zakładamy, że rota odnalazła uszkodzonego

Co trzeba zapewnić uszkodzonemu strażakowi wewnątrz strefy niebezpiecznej by umożliwić mu przeżycie:

- **powietrze** - w postaci dodatkowego aparatu przyniesionego przez rotę asekuracyjną,
- **woda** - w postaci prądu gaśniczego, ochraniającego miejsce w którym znajduje się uszkodzony strażak,
- **komunikacja** - w pewnych (być może wysublimowanych) warunkach, może zaistnieć konieczność pozostawienia uszkodzonego (po jego zabezpieczeniu) samego. Ważna jest też komunikacja pomiędzy rotą asekuracyjną a KDR,
- **ewakuacja** - to jest priorytet ostateczny.
- UWAGI:
  - zapewnienie powietrza i wody musi mieć miejsce zawsze wtedy, gdy nie można uszkodzonego ewakuować od razu.
  - jeśli jest możliwość ewakuacji uszkodzonego **od razu**, to "nie ma kombinowania", **ale**:
  - w jakich sytuacjach **możliwe będzie** ewakuowanie uszkodzonego od razu
    - uszkodzony znajduje się kilka metrów od wyjścia i jego ewakuacja nie nastęrcza problemów
  - w jakich sytuacjach **nie będzie możliwe** ewakuowanie uszkodzonego od razu:
    - uszkodzony znajduje się na innej kondygnacji niż wejście do budynku
    - uszkodzony znajduje się w znacznej odległości od wejścia do budynku
      - jeśli przygotowanie sprzętu zajmie dużo czasu w stosunku do przewidywanego czasu ewakuacji uszkodzonego, rota wchodzi bez tego sprzętu, **ale**:
      - o ile mamy do czynienia z rotą asekuracyjną, to **trzeba podkreślić konieczność** wcześniejszego przygotowania dodatkowego sprzętu.

Rozpatrzenie sposobu działania w zależności od warunków:

- **Poszkodowany strażak jest bezpośrednio zagrożony przez ogień:**
    - Jak najszybsza ewakuacja do miejsca, które nie jest bezpośrednio zagrożone przez ogień (np. na korytarz, wyniesienie z pomieszczenia objętego pożarem z jednoczesną próbą izolacji pożaru itp.).
    - Jeśli poszkodowany jest unieruchomiony a rota nie jest w stanie samodzielnie go uwolnić, wtedy cały wysiłek powinien być nastawiony na ochronę miejsca w którym znajduje się strażak za pomocą linii gaśniczej, zaś w momencie gdy możliwa będzie ocena stanu poszkodowanego, należy przejść do następnego punktu.
    - Jeśli całkowita ewakuacja ze strefy nie jest możliwa w **krótkim czasie**, to po ewakuacji j.w. należy przejść do następnego punktu.
  - **Poszkodowany strażak znajduje się w miejscu które nie jest bezpośrednio zagrożone przez ogień (ale jest silnie zadymione):**
    - Przewrócenie poszkodowanego "na plecy".
    - Wyłączenie alarmu sygnalizatora bezruchu.
      - czy po wyłączeniu słyszeć dźwięk innego sygnalizatora w pobliżu/oddali?
    - Raport do KDR o odnalezieniu poszkodowanego
      - ważne, gdyż umożliwi to przerwanie poszukiwania przez inne roty i ukierunkowanie wysiłku na pomocy i ewakuacji
    - Ocena stanu poszkodowanego (z zaznaczeniem, że chodzi o szybkie i sprawne sprawdzenie podstawowych funkcji życiowych i możliwości ewakuacji). **UWAGA:** poszczególne punkty mogą/powinny być wykonywane równolegle przez kilku ratowników.
1. **Czy poszkodowany jest przytomny?**
    - Czy będzie w stanie pomóc w ewakuacji?
    - Czy nie stanowi zagrożenia dla ratowników (może być agresywny, może chcieć zerwać maskę ratownikowi itp.)
  2. **Czy poszkodowany oddycha? (sprawdzenie oddechu i ciśnienia w butli aparatu)**
    - Jeśli słyszalna jest wymiana powietrza w automacie oddechowym poszkodowanego, oznacza to, że poszkodowany oddycha (przy sprawdzeniu, konieczne może być wstrzymanie oddechu przez ratownika).
    - Jeśli nie słyszymy wymiany powietrza: lekkie odciągnięcie maski aparatu:
      - brak uciekającego powietrza oznacza brak powietrza w AODO
      - uciekające powietrze oznacza, że jest powietrze w AODO => skoro pomimo tego poszkodowany nie oddycha, oznacza to, że przyczyna jest inna i nie ma możliwości pomocy mu w strefie niebezpiecznej => **natychmiastowa**

ewakuacja.

- Czy maska poszkodowanego jest uszkodzona (rozbity wizjer/urwane paski)? Czy można maskę poszkodowanego ponownie założyć jeśli nie jest na twarzy? Jeśli jest uszkodzona => wymiana maski + nowe AODO.

3. Jakie jest ciśnienie w AODO? Czy konieczna jest wymiana źródła powietrza?

- ta kwestia musi być rozpatrzona w zależności od sytuacji,
- dodatkowy aparat nie powinien być zostawiony. Trzeba go zabrać nawet gdy nie jest od razu poszkodowanemu potrzebny (nie wiadomo czy nie będzie) => zabezpieczenie dodatkowego AODO do poszkodowanego lub jeden z ratowników niesie ten dodatkowy AODO.

4. Wymiana źródła powietrza (maska poszkodowanego nie jest uszkodzona)

- pierwszy ratownik ustawia się za poszkodowanym, głowa poszkodowanego stabilizowana kolanami,
- drugi przygotowuje AODO (odkręca zawór butli, przygotowuje automat oddechowy do podłączenia poszkodowanemu),
- drugi ratownik jedną ręką chwyta maskę poszkodowanego obejmując jego automat oddechowy (w drugiej dłoni trzyma przygotowany automat aparatu dodatkowego),
- na hasło: pierwszy ratownik odłącza aparat poszkodowanego, drugi ratownik podłącza nowy,
- ręczne przedmuchiwanie maski poszkodowanego za pomocą przycisku automatu oddechowego,
- sprawdzenie działania dodatkowego aparatu (patrz punkt „Czy poszkodowany oddycha?”).

5. Wymiana źródła powietrza (maska poszkodowanego uszkodzona)

- pierwszy ratownik dodatkowo musi wymienić maskę,
- jak najszybsze założenie maski i podłączenie automatu,
- ręczne przedmuchiwanie maski poszkodowanego za pomocą przycisku automatu oddechowego.

6. Przygotowanie do ewakuacji:

- uwolnienie poszkodowanego,
- zabezpieczenie dodatkowego aparatu.

7. Raport do KDR.

- Czy potrzebne są dodatkowe siły i środki do ewentualnego uwolnienia i ewakuacji poszkodowanego,
- Raport może (powinien) być nadany jak najszybciej - a nie dopiero po "Przygotowaniu do ewakuacji" - jeśli od razu wiadomo, że potrzebny jest dodatkowy sprzęt do uwolnienia poszkodowanego, trzeba go jak najszybciej zażądać od KDR.

3. Metody ewakuacji uszkodzonego strażaka

1. Przepięcie taśmy biodrowej pod krokiem uszkodzonego w celu zabezpieczenia przed wyslizgiwaniem się z uprząży aparatu podczas ewakuacji; zabezpieczenie taśm aparatu przez luzowaniem.
2. Zdjęcie aparatu uszkodzonego w razie potrzeby (szczególnie gdy, ewakuacja odbywać się będzie po schodach do góry).
3. Zabezpieczenie dodatkowego aparatu po zdjęciu aparatu uszkodzonego.
4. Ewakuacja po powierzchni płaskiej (jeden ratownik lub dwóch ratowników) – różne sposoby.
5. Ewakuacja po schodach (jeden ratownik lub dwóch ratowników) – różne sposoby
6. Wykorzystanie węzła kajdanowego do ewakuacji z omówieniem ewakuacji przez otwór w stropie.

Potrzebny sprzęt:

- 2-3 aparaty ODO (powietrze zostanie zużyte) z maskami (zakłada się że każdy strażak posiada własną maskę)
- sygnalizator bezruchu
- linka strażacka (np. ZL-20)
- 2-3 strażaków: ubranie specjalne wraz z uzbrojeniem osobistym

O autorze:

Witold Nocoń jest członkiem Ochotniczej Straży Pożarnej w Przyszowicach (woj Śląskie, gmina Gierałtówice) i założycielem Eksperymentalnej Grupy Szybkiego Reagowania (<http://www.grupaszybkiegoreagowania.prv.pl>), której celem jest opracowywanie, ćwiczenie i propagowanie metod i strategii ratowania strażaków uwięzionych w strefach zadymienia podczas pożarów wewnętrznych. Jest też edytorem polskiej wersji portalu internetowego poświęconego taktyce gaszenia pożarów (<http://www.firetactics.com>) gdzie tłumaczy artykuły związane z tą tematyką. Witold Nocoń jest adiunktem w Instytucie Automatyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach, gdzie we wrześniu 2003 roku obronił pracę doktorską..

Copyright © 2007. Nieodpłatne rozpowszechnianie niniejszego artykułu jest dozwolone pod warunkiem niedokonywania w nim żadnych zmian. W przypadku gdy konspekt ten użyty będzie do szkoleń, dozwolone jest nanoszenie poprawek. Autor serdecznie prosi o poinformowanie go o naniesionych poprawkach i przyczynach dla których poprawki te naniesiono.